

1. UVODNA RAZMATRANJA

Porezi su prisilno plaćanje državi za koje se ne dobija protunaknada. Porez može biti razrezan fizičkom licu, nekom drugom subjektu, imovini itd. Porezi predstavljaju obavezna javna davanja koja neka administrativna jedinica prikuplja od fizičkih i pravnih lica na svom teritoriju, putem prisile, u jednostrano utvrđenoj visini i bez pružanja protuusluge, za razliku od naknada i doprinosa. Razlika između poreza i ostalih vrsta državnog prihoda je u tome što za poreze građani od države ne mogu zahtijevati nikakvu protuuslugu.

Porez na dohodak (Income Tax) je uz porez na promet jedan od najznačajnijih poreza u suvremenim poreznim sistemima. Porezom na dohodak oporezuje se dohodak fizičkih lica. U današnjim modernim poreznim sistemima dohodak se oporezuje primjenom progresivne tarife što se opravdava načelom plaćanja poreza prema ekonomskoj snazi poreznog obveznika. Glavni motiv progresivnog oporezivanja dohotka je u cilju plaćanja ovog poreza, a to je funkcija preraspodjele. Porez na dohodak zauzima važno mjesto u poreznim sistemima razvijenih zemalja zbog svoje velike financijske izdašnosti. Porez na dohodak je porezni oblik kojim se zahvata dohodak fizičkih lica, odnosno može se definirati kao porez kojim se oporezivanje ekonomske snage građana primarno, ali ne i isključivo, zasniva na dohotku.

Porez na dohodak je jedan od najznačajnijih poreza u suvremenim poreznim sistemima. Porezom na dohodak oporezuje se dohodak fizičkih lica. S ovim porezom se oporezuje ukupan dohodak fizičkog lica, koje je porezni obveznik. Oporezivi dohodak odnosi se na ostvareni neto dohodak. Porez na dohodak je lični porez, što znači da se u obzir uzimaju lične okolnosti poreznog obveznika. Ovo je najsloženiji oblik poreza jer za njegovo ubiranje treba da postoji dobro organiziran sistem evidentiranja od strane poreznog organa. Ova vrsta poreza spada u direktne poreze jer se plaća prije trošenja dohotka.

1.1. Predmet i cilj pisanja rada

U diplomskom radu dat je teoreski aspekt poreza i njegova implikacija na sistem oporezivanja u BiH . Posebno je obrađena primjena poreza na dohodak sa modalitetima rješenja istih na konkretne slučaje. Rad je tako postavljen da omogućuje spoznaju o sistemu oprezivanja i zakonske regulative u BiH. Ovaj rad je usmjeren u pravcu pregleda ekonomskih realnosti unutar Bosne i Hercegovine i ispunjavanja fiskalnih kriterija i zakona u cilju da u najkraćim crtama približi zakon o oporezivanju dohotka i njegovu primjenu. Do danas u Bosni i Hercegovini nije objavljena cjelovita studija niti je urađeno cjelovito istraživanje o efektima novih fiskalnih zakona koji su zastupljeni u Bosni i Hercegovini a mali broj radova se bavio ovom problematikom.

1.2. Izvori podataka i metode prikupljanja

Razmatranje ispunjavanja tranzicijskih, ekonomskih i socijalnih parametara fiskalnih zakona je otežano zbog nedovoljnih novijih i neadekvatnih statističkih podataka. To su osnovni razlozi zbog kojih je kod nas pisana materija iz ove oblasti manjkava. Kako je rad uglavnom teorijskog karaktera nisu korištene nikakve istraživačke metode. Kao osnovna literatura korštena je slijedeća literatura: Grgić Radenka - Poreski menadžment i poreski konsalting, Grgić Radenka – Menadžment Javnih Finansija, Alijagić Mehmed - Poreski menadžment i poreski konsalting, Alijagić Mehmed i Kumalić Jusuf - Javne finansije i fiskalna politika, Đonlagić Dženan i Kešetović Izudin - Javne finansije, Jelčić Božidar - Javne finansije, Jelčić, B. - Javne finansije, Veselica, V. - Financijski sustav u ekonomiji, Rosen S.H. - Javne finansije, Van Horne J.C. - Financijsko upravljanje i politika te mnogobrojni izvori sa interneta.

1.3. Sadržaj i struktura rada

Strukturu rada čini pet zasebnih poglavlja, međusobno povezanih u jedinstvenu cjelinu. Prvo poglavlje predstavlja uvod, sa konkretnim definiranjem predmeta, cilja rada itd. U drugom poglavlju daju se osnovne postavke i objašnjenja oko fiskalnih javnih prihoda. Time to poglavlje predstavlja neku vrstu podloge daljnim razmatranjima. U trećem poglavlju analizira se porez na dohodak, njegovi oblici, primjena i sl. Dok se u četvrtom poglavlju vrši analiza efekata i primjena poreza na dohodak. Nakon toga, u petom poglavlju, formirani su zaključci koji su proizašli nakon obavljenog istraživanja.